

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Olsztyn, 19 września 2025 r.

PS-VI.431.3.15.2025.IG

Szanowna Pani

Izabela Więckowska

Dyrektor

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Jana III Sobieskiego 5

14-100 Ostróda

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę przeprowadzono w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie, ul. Jana III Sobieskiego, 14-100 Ostróda.

W okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli Jednostką kierowała pani Izabela Więckowska, która stanowisko dyrektora objęła z dniem 26 sierpnia 2024 r. W badanym okresie Jednostką kierował ponadto pan Tomasz Podsiadło, który pełnił funkcję Dyrektora PCPR w Ostródzie do dnia 23 sierpnia 2024 r.

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

Iwona Gnidzińska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolujących, legitymacja służbowa nr 57/2024, wydana przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego, oraz

Iwona Czmochowska – główny specjalista, legitymacja służbowa nr 39/2019, wydana przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego,

na podstawie pisemnego imiennego upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.686.2025 z 12 sierpnia 2025 r., wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Termin kontroli: Kontrolę rozpoczęto w dniu 25 sierpnia 2025 r. i zakończono w dniu 29 sierpnia 2025 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli Jednostki kontrolowanej pod pozycją nr 5 w 2025 r.

Zakres kontroli:

- przedmiot kontroli: Realizacja zadań powiatu w zakresie usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej;
- okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2024 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 oraz art. 197b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 49) – dalej jako ustawa wrispz, w związku z zapisami art. 180 pkt. 3, art. 182 ust. 1 oraz art. 140–153 ustawy wrispz, oraz z zapisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 572 ze zm.) – dalej jako Kpa.

Na podstawie ustaleń kontroli, działalność Jednostki kontrolowanej w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami i uchybieniami**.

USTALENIA KONTROLI

W treści ustaleń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. PCPR/Centrum/Jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie,
2. Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie, panią Izabelę Więckowską,
3. Poprzedni Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie, pana Tomasza Podsiadło, który pełnił funkcję Dyrektora do dnia 23 sierpnia 2024 roku,
4. Regulamin – co oznacza: obowiązujący w dacie kontroli Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie,
5. Osoba usamodzielniania/wychowanek – co oznacza: osobę opuszczającą po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka bądź placówkę opiekuńczo-wychowawczą, o której mowa w art. 140 ustawy w.r.p.,
6. IPU/program – co oznacza: indywidualny program usamodzielniania, o którym mowa w art. 145 ustawy w.r.p.,
7. pracownik – co oznacza: pracownika socjalnego PCPR w Ostródzie, zajmującego się sprawami dotyczącymi usamodzielnianych wychowanków,
8. Wykaz/Wykaz osób usamodzielnianych – co oznacza: wykaz osób będących w procesie usamodzielniania w badanym okresie, sporządzony przez kontrolowaną Jednostkę,
9. Placówki – co oznacza: placówki opiekuńczo-wychowawcze w rozumieniu art. 93 ustawy w.r.p., funkcjonujące na terenie Powiatu Ostródzkiego,
10. Obwieszczenia – co oznacza: Obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka, wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej oraz wysokości kwot określonych w umowach (obowiązujące w okresie objętym kontrolą),
11. Powiat – co oznacza: Powiat Ostródzki.

Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w PCPR w Ostródzie dokumentacji (w tym dokumentów powstałych przed 1 stycznia 2024 r., a mających wpływ na działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą), informacje i wyjaśnienia przekazane przez panią Izabelę Więckowską – Dyrektora PCPR w Ostródzie.

1. Dokumenty organizacyjne kontrolowanej Jednostki i organizacja pracy w zakresie realizacji zadań związanych z usamodzielnieniem wychowanków pieczy zastępczej

W okresie podlegającym kontroli Jednostka działała na podstawie:

- Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie, przyjętego Uchwałą NrXXXVII/299/2014 Rady Powiatu Ostródzkiego z dnia 30 czerwca 2014 r. /**akta kontroli str. 1-6/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie, przyjętego Uchwałą Nr 196/643/2023 Zarządu Powiatu w Ostródzie z dnia 30 czerwca 2023 r., zmienionego

Uchwałą Nr 16/46/2024 Zarządu Powiatu w Ostródzie z dnia 26 września 2024 r. **/akta kontroli str. 7-38/**.

Z Regulaminu wynika, że Centrum realizuje zadania Powiatu Ostródzkiego z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz określone w innych przepisach.

Z zapisów Regulaminu wynika, że w strukturze organizacyjnej PCPR wyodrębniono Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej. Do zadań Zespołu należy m.in. udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej, przyznawanie osobom opuszczającym rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka: pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, zagospodarowanie, kontynuowanie nauki oraz w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. Wyodrębniono także Zespół ds. programów, projektów i placówek, do zadań którego należy m. in.: przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnianie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz placówki innego typu, a także prowadzenie mieszkań chronionych, między innymi dla osób opuszczających pieczę instytucjonalną.

Jak wynika z uzyskanych informacji, w okresie podlegającym kontroli nie obowiązywało żadne wewnętrzne zarządzenie dotyczące usamodzielnień.

Z pisemnej informacji przedstawionej przez Dyrektora, stanowiącej **akta kontroli str. 39**, wynika, że zadania dotyczące usamodzielnień wychowanków realizuje 2 pracowników: jedna osoba realizuje zadania dotyczące usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodzinną pieczę zastępczą, druga osoba opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą.

2.Usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej w Powiecie Ostródzkim w badanym okresie

Z Wykazu osób usamodzielnianych, sporządzonego przez Jednostkę kontrolowaną, który stanowi **akta kontroli str. 42-46** wynika, że w badanym okresie, w procesie usamodzielnienia było 74 wychowanków, w tym:

- 18 którzy opuścili rodziny zastępcze spokrewnione,
- 23 którzy opuścili rodziny zastępcze niezawodowe,
- 3 które opuścili rodzinny dom dziecka,
- 30 którzy opuścili placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Na podstawie danych zawartych w Wykazie osób ustalono, że w badanym okresie Centrum udzieliło następującej pomocy:

- 43 osobom przyznano pomoc na kontynuowanie nauki,
- 28 osobom przyznano pomoc na usamodzielnienie,
- 27 osobom przyznano pomoc na zagospodarowanie,
- 10 osobom udzielono pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- 3 osobom udzielono pomocy prawnej,
- 2 osobom udzielono pomocy psychologicznej,
- nikt nie skorzystał z pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, ponieważ żaden z wychowanków nie wnioskował o takie wsparcie.

Wybrani przez wychowanków opiekunowie usamodzielnienia to:

- w 24 przypadkach rodzic zastępczy,
- w 23 przypadkach pracownik placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- w 10 przypadkach inne osoby (ciocia, wujek, babcia, mąż),
- w 11 przypadkach rodzeństwo,

- w 5 przypadkach rodzic biologiczny,
- w 1 przypadku pracownik PCPR.

Dyrektor, zapytany w jaki sposób wychowankowie informowani są o tym jak wygląda proces usamodzielnienia, odpowiedział: „*Informowanie wychowanków o procesie usamodzielnienia odbywa się zazwyczaj podczas sporządzania z wychowankiem indywidualnego programu usamodzielnienia (IPU), w którym określone są potrzeby i cele do realizacji. Wychowanek jest informowany o zasadach, możliwych formach wsparcia i terminach, które należy dotrzymać realizując proces usamodzielnienia (na etapie tworzenia indywidualnego programu usamodzielnienia (IPU); wszelkie informacje i uzgodnienia dokonywane są przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników socjalnych, innych pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej). Wychowankowie są informowani podczas rozmów indywidualnych z pracownikiem PCPR odpowiedzialnym za realizację zadań w zakresie usamodzielnienia. Młodzież przebywająca w rodzinach zastępczych informowana jest również przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracownika socjalnego. Młodzież przebywająca w placówkach opiekuńczo wychowawczych informowana jest przez wychowawców i kadrę placówki. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej stworzył wzory druków/formularzy, m.in. wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia, wniosków o przyznanie określonej formy pomocy, IPU oraz oceny końcowej IPU /akta kontroli str. 39/.*

Z przedstawionej przez Dyrektora pisemnej informacji wynika, że PCPR w Ostródzie przyznaje świadczenia na podstawie art. 146 ust. 2, art. 149 ust. 1 oraz art. 150 ust. 1 ustawy wsiwspz, z uwzględnieniem Obwieszczeń **/akta kontroli str. 39/**, co potwierdziła przedłożona dokumentacja.

Z informacji otrzymanej od Dyrektora, stanowiącej **akta kontroli str. 39-40** wynika, że w **2024 r.** na pomoc dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej Powiat wydatkował kwotę 210 499,60 zł, w tym:

- 74 044,60 zł dla opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą,
- 136 455,00 zł dla opuszczających rodzinną pieczę zastępczą.

Na rok 2025 zaplanowano środki w wysokości 203 092 zł, z tego:

- 88 092 zł dla opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą,
- 115 000 zł dla wychowanków opuszczających rodzinną pieczę zastępczą.

3. Realizacja zadań w zakresie usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej i formy udzielonego wsparcia

Oceny wykonania przez kontrolowaną Jednostkę zadań w zakresie usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej dokonano w oparciu o analizę dokumentacji 10 wychowanków z Wykazu pod poz.: 7, 13, 17, 23, 29, 43, 56, 59, 65, 67, którzy w okresie podlegającym kontroli byli w procesie usamodzielnienia.

a) Wskazanie opiekuna usamodzielnienia

Zgodnie z art. 145 ust. 2 ustawy wsiwspz, osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia. Stwierdzono, że spośród 10 wychowanków, 6 terminowo wyznaczyło opiekuna usamodzielnienia (uzyskując jego pisemną zgodę), natomiast 4 wychowanków wyznaczyło opiekuna usamodzielnienia (uzyskując jego pisemną zgodę), po terminie. Niedotrzymanie terminu dotyczyło wychowanków:

- pod poz. 17 z Wykazu - opiekuna usamodzielnienia wyznaczono 11 dni po terminie, wychowanek ten pochodził z innego powiatu niż Powiat Ostródzki, zatem odstąpiono od oceny wskazania opiekuna IPU w tym przypadku, (akta wychowanka poddano analizie z uwagi na fakt otrzymania pomocy na zagospodarowanie oraz uzyskanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych),
- pod poz. 43 z Wykazu - opiekuna usamodzielnienia wyznaczono 17 dni po terminie,
- pod poz. 56 z Wykazu - opiekuna usamodzielnienia wyznaczono 10 miesięcy i 7 dni po terminie, wychowanek został umieszczony w pieczy zastępczej po ukończeniu 17 roku życia, z przyczyn obiektywnych wyznaczenie opiekuna procesu usamodzielnienia nie mogło nastąpić wcześniej,
- pod poz. 65 z Wykazu opiekuna usamodzielnienia wyznaczono 9 dni po terminie **/akta kontroli str. 47-54/**.

Z pisemnej informacji przedłożonej przez Dyrektora wynika, że: „*W przypadku wychowanków [imię i nazwisko wychowanków z Wykazu pod poz. 65 i 43] objętych procesem usamodzielnienia, opiekunowie usamodzielnienia zostali wyznaczeni po upływie terminu, o którym mowa w art. 145 ust. 2 ustawy. Zgodnie z zapisem tego artykułu obowiązkiem wskazania opiekuna ciąży na osobie usamodzielnianej. W przypadku [imię i nazwisko wychowanka z Wykazu pod poz. 65] opóźnienie wynikało z procesu uzgodnienia oraz rozmowy z potencjalnym opiekunem (w tym jego zgoda i dostępność) wynikające z przebywania wychowanki w internacie. Wskazanie opiekuna wymagało więcej czasu niż przewidywano. W przypadku [imię i nazwisko wychowanka z Wykazu pod poz. 43] opóźnienie wynikało z trudności w kontakcie z rodziną zastępczą. Niezależnie od daty formalnego wyznaczenia, wychowankowie objęci byli wsparciem — zarówno ze strony PCPR, jak i osób zaangażowanych w ich przygotowaniu do samodzielności w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Opóźnienie nie wpłynęło negatywnie na realizację programu usamodzielnienia ani zakres udzielonej pomocy*” **/akta kontroli str. 55-56/**.

W ramach bieżącego instruktażu zespół kontrolujący zwrócił uwagę na konieczność realizowania przez PCPR zadania wynikającego z art. 180 pkt 3 ustawy wrispz, polegającego na organizowaniu wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia. Kontrolujący wskazali na konieczność stosowania terminów przewidzianych prawem, względem opracowywania dokumentacji usamodzielnianych wychowanków. Powyższe uchybienie nie przyniosło negatywnych skutków dla osób usamodzielnianych.

Stwierdzono, że osoby wskazane przez wychowanków na opiekunów usamodzielnienia spełniały warunki, o których mowa w art. 145 ust. 3 ustawy wrispz. Opiekun usamodzielnienia wyrażał pisemną zgodę na pełnienie tej funkcji i uzyskiwał akceptację Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie.

b) Opracowywanie indywidualnego programu usamodzielnienia

Na podstawie analizy dokumentacji ustalono, że każda osoba usamodzielniana, której dokumentację kontrolujący badali, posiadała Indywidualny Program Usamodzielnienia (IPU), który, zgodnie z art. 145 ust. 4 ustawy wrispz, sporządzany był co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez nich pełnoletności, wspólnie z opiekunem usamodzielnienia. W każdym badanym przypadku IPU zatwierdzany był przez Dyrektora PCPR **/akta kontroli str. 58-100/**.

Analiza IPU wychowanka z Wykazu pod 67 wykazała, że Program nie był podpisany przez usamodzielnianego wychowanka, a jedynie przez opiekuna procesu usamodzielnienia, oraz był

zatwierdzony przez Dyrektora PCPR. Z przedstawionej przez Dyrektora pisemnej informacji wynika, że „*IPU zostało przesłane przez placówkę opiekuńczo-wychowawczą i odesłane do placówki 10.05.2021 r. z telefoniczną prośbą o uzupełnienie podpisu. Dokumenty nie zostały przez wychowankę uzupełnione*”/**akta kontroli str. 101-102/**. Analiza dokumentacji nie potwierdziła powyższego, ponieważ nie znajdowały się w niej notatki służbowe z przeprowadzonych rozmów telefonicznych, ani inne dokumenty świadczące o przeprowadzonych czynnościach. Brak podpisu wychowanka pod IPU może świadczyć o tym, że nie brał on udziału w jego opracowywaniu. Podpis wychowanka jest potwierdzeniem jego zgody i zaangażowania w proces usamodzielnienia. Potwierdza, że wychowanek zgadza się z celami programu i jest gotów aktywnie w nim uczestniczyć. Powyższe nie przyniosło negatywnych skutków. W dokumentacji usamodzielniającego się wychowanka znajdowała się modyfikacja IPU sporządzona w dniu 15 marca 2025 r. zatem z uwagi na incydentalność uchybienia w ramach bieżącego instruktażu pouczono Dyrektora o konieczności realizowania przez PCPR zadania wynikającego z art. 180 pkt 3 ustawy wripz polegającego na organizowaniu wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia. W opinii organu kontroli w ramach wspomnianego wsparcia mieści się również pilotowanie i instruowanie wychowanków jak rzetelnie i terminowo sporządzać wymagane dokumenty.

Analiza dokumentów wychowanków z Wykazu pod poz. 13, 59 i 67 wykazała, że zmianie uległy osoby sprawujące funkcję opiekuna usamodzielnienia. Biorąc pod uwagę obowiązki, jakie na opiekuna usamodzielnienia nakładają przepisy ustawy wripz, w opinii kontrolujących, w przypadku jego zmiany, zasadne jest zapoznanie nowego opiekuna z IPU i udokumentowanie tego faktu w formie podpisu na dokumencie. Działanie takie może znacząco wpłynąć na skuteczność procesu usamodzielnienia. W powyższym zakresie Dyrektorowi udzielono bieżącego instruktażu.

W sytuacjach wymagających wprowadzenia zmian w IPU PCPR w Ostródzie sporządzał *Modyfikację Indywidualnego Programu Usamodzielnienia*. Zarówno programy jak modyfikacje zatwierdzone były przez Dyrektora PCPR lub kierownika właściwego PCPR do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie **/akta kontroli str. 103-114/**.

W wyniku analizy IPU stwierdzono, że nie zawierały one wszystkich elementów, o których mowa w art. 145 ust. 1 ustawy wripz, gdyż brakowało w nich informacji o zakresie współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia **/akta kontroli str. 58-100/**.

Zapytana o przyczynę powyższego, Dyrektor Jednostki odpowiedziała, że: „*w rodzinnej pieczy zastępczej w Indywidualnych Programach Usamodzielnienia jest wskazany zakres współdziałania osoby usamodzielnionej z opiekunem usamodzielnienia. Zapisy zawarte w IPU stanowią dane dotyczące określenia współpracy osoby usamodzielnionej z opiekunem usamodzielnienia. Ponadto dokument ten uzupełnia wychowanek przy współpracy i współdziałaniu z opiekunem usamodzielnienia zawierając tam niezbędne informacje ważne dla samego zainteresowanego.*

W instytucjonalnej pieczy zastępczej Indywidualne Programy Usamodzielnienia przesyłane są do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie przez placówki opiekuńczo-wychowawcze na podstawie wzorów tworzonych przez PCPR, a modyfikowanych przez wychowawców zatrudnionych w placówkach. Jednocześnie informuję, że w momencie opracowywania indywidualnego programu usamodzielnienia osoba usamodzielniana oraz opiekun usamodzielnienia są w bieżącym, bezpośrednim kontakcie i uzgadniają między sobą zasady współpracy w formie ustnej. Strony ustalają, że najkorzystniejsze będzie przyjęcie elastycznego modelu współdziałania, opartego na bieżącej komunikacji, zaufaniu i reagowaniu na aktualne potrzeby osoby usamodzielnianej. Ustalenia

obejmują, takie elementy jak: możliwość konsultacji w sprawach życiowych, edukacyjnych i zawodowych, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i organizacyjnych, wspólne omawianie planów usamodzielnienia i podejmowanych kroków. Taki sposób współpracy ma na celu zachowanie większej swobody i poczucia sprawczości po stronie osoby usamodzielnianej, przy jednoczesnym zapewnieniu wsparcia ze strony opiekuna. W razie potrzeby zakres współpracy może zostać doprecyzowany i formalnie uzupełniony w dokumentacji na dalszym etapie procesu usamodzielniania, np. w modyfikacji IPU"/**akta kontroli str. 115-116/**. Kontrolujący nie przyjęli powyższego wyjaśnienia, gdyż w badanej dokumentacji nie znaleziono potwierdzenia powyższego. We wzorach, na podstawie których sporządzane są IPU, zarówno w instytucjonalnej jak i rodzinnej pieczy zastępczej, **brakuje zakresu współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia**. Zakres to lista obowiązków i aktywności, granice zasięgu działania, określające jakie zadania i odpowiedzialności obejmuje dana osoba. Zapis w IPU w części dotyczącej zakresu współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia „Będę współpracował i konsultował się z opiekunem usamodzielnienia w kwestiach dotyczących procesu wychowawczego, edukacyjnego, zdrowotnego, itd.” lub zapis, „będę podejmował decyzję w porozumieniu z opiekunem procesu usamodzielnienia” nie wskazuje w jaki sposób opiekun udzieli wsparcia usamodzielniającemu się wychowankowi, nie wskazuje jakie są jego zdania, jedynie stwierdza fakt utrzymywania kontaktów. Art. 145 ust. 1 ustawy wreszcie jednoznacznie wskazuje, że warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności: zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia. Ustawodawca nie przewiduje uzgadniania zasady współpracy usamodzielniającego się wychowanka z opiekunem usamodzielnienia w formie ustnej. Brak wszystkich elementów indywidualnego programu usamodzielnienia, w tym określenia zasad współdziałania z opiekunem usamodzielnienia może powodować, iż osoba usamodzielniana zostanie pozbawiona właściwego wsparcia ze strony opiekuna usamodzielnienia, przez co właściwa realizacja procesu usamodzielnienia może być zagrożona. Przyczyną powstania powyższej nieprawidłowości był zatem niewystarczający nadzór Dyrektora nad sposobem dokumentowania i organizacją pracy. Ustalenie skutków nieprawidłowości nie było możliwe.

W okresie objętym kontrolą nie było przypadku odmowy zatwierdzenia indywidualnego programu usamodzielnienia.

Zgodnie z art. 145 ust. 5 ustawy wreszcie kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie informuje powiat właściwy ze względu na planowane miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej o zamiarze osiedlenia się tej osoby w miejscowości wskazanej w indywidualnym programie usamodzielnienia oraz przesyła mu kopię tego programu i informacje o opiece usamodzielnienia.

W analizowanej dokumentacji nie było sytuacji, w której usamodzielniany wychowanek sygnalizowałby zamiar osiedlenia się na terenie innego powiatu, w związku z czym kontrolujący nie mieli możliwości oceny realizacji przez Powiat zapisu art. 145 ust. 5 ustawy wreszcie. Dyrektor zapytana w jaki sposób, co do zasady, PCPR powiadamia powiat właściwy ze względu na planowane miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej o zmianie osiedlenia się tej osoby w miejscowości wskazanej w IPU pisemnie poinformowała, że „Powiat jest informowany pisemnie. W związku z art. 145 ust. 5

ustawy przesyłane są dokumenty dot. wychowanka z informacją, kiedy opuszcza rodzinę zastępczą, kiedy się usamodzielnia i na terenie jakiego powiatu będzie zamieszkiwał oraz czy korzystał w PCPR w Ostródzie z pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Prosimy o objęcie wychowanka pomocą i wsparciem i w załączeniu przekazujemy wszystkie niezbędne dokumenty” /akta kontroli str.117/.

Jak wynika z przedłożonej przez Dyrektora pisemnej informacji, w 2024 r. jeden wychowanek z rodzinnej pieczy zastępczej oraz czterech wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej nie realizowali założeń IPU, ponieważ przerwali naukę. Centrum zostało poinformowane, że wychowankowie zostali skreśleni z listy uczniów. W 2025 r. do czasu podjęcia kontroli czterech wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej nie realizowało założeń IPU, ponieważ przerwali naukę. W związku z tym kontrolujący zapytali Dyrektora jakie działania podejmowało Centrum, po uzyskaniu powyższych informacji. Dyrektor Jednostki poinformował, iż: *„Z osobami, które nie realizowały założeń IPU pracownicy PCPR podejmowali indywidualne rozmowy motywujące do podjęcia działań na rzecz realizacji IPU, w tym kontynuowania nauki. Pracownicy proponowali i przedstawiali wiele możliwości realizacji planu w tym też jego modyfikacji (np. poszukiwanie innych placówek edukacyjnych, zmiana kierunku kształcenia, rozmowa z opiekunem usamodzielnienia)” /akta kontroli str. 41/.* W poddanej analizie dokumentacji fakt dokumentowania takich czynności nie znalazł potwierdzenia, zatem kontrolujący pouczyli Dyrektora o obowiązku dokumentowania przez pracowników wszelkich podejmowanych działań.

W trakcie kontroli zapytano Dyrektora, kiedy w Jednostce dokonuje się oceny końcowej procesu usamodzielnienia, o której mowa w art. 145 ust. 7 ustawy wrispz. Z pisemnej informacji, stanowiącej **akta kontroli str. 102** wynika, że: *„końcowej oceny IPU dokonuje się po zrealizowaniu założeń IPU, skorzystaniu z przysługującej pomocy, lub ukończeniu 25 r. ż. Na zakończenie procesu usamodzielnienia sporządzana jest ocena końcowa programu usamodzielnienia, na podstawie wzorów dokumentów sporządzonych przez PCPR”.* Ustalono, iż spośród poddanej analizie dokumentacji, końcowej oceny procesu usamodzielnienia dokonano wychowankom z Wykazu pod nr 7, 23, 29, 56. Oceny końcowe programu usamodzielnienia zawierały podpisy usamodzielnianych wychowanków, opiekunów usamodzielnienia oraz Dyrektora Centrum.

W przypadku wychowanka z Wykazu pod poz. 43 w dokumentacji brak było oceny końcowej IPU, znajdowała się w niej jedynie prośba z dnia 26 czerwca 2025 r. o podpis tej oceny oraz odesłanie do PCPR **/akta kontroli str. 118-124/**. Taki sposób załatwienia sprawy budzi wątpliwość, czy oceny dokonano faktycznie wraz z usamodzielnianym i jego opiekunem, zgodnie z zapisem art. 145 ust. 7 ustawy wrispz, czy jednak samodzielnie przez PCPR. Kontrolujący w ramach bieżącego instruktażu wskazali na konieczność rzetelnego realizowania zapisów ustawowych.

c) Przyznawanie pomocy na kontynuowanie nauki

W badanym okresie pomoc na kontynuowanie nauki otrzymało 43 wychowanków. W poddanych analizie przypadkach, pomoc na kontynuowanie nauki przyznawana była na podstawie pisemnego wniosku, po zatwierdzeniu IPU – zgodnie z art. 145 ust. 1 ustawy wrispz. W każdym analizowanym przypadku weryfikowany był okres przebywania w pieczy zastępczej, uprawniający wychowanka do przyznania tego świadczenia, o czym mowa w art. 141 ustawy wrispz.

Decyzje administracyjne, które poddano analizie, zawierały wszystkie wymagane elementy, o których mowa w art. 107 § 1 Kpa **/akta kontroli str. 125-126, 130-132, 135-137/** i zostały skutecznie doręczone.

Wszystkie decyzje podpisane były przez osoby sprawujące funkcje Dyrektora. Zarówno aktualny, jak i poprzedni Dyrektor posiadali stosowne upoważnienie Starosty Ostródzkiego, które zostały przedłożone zespołowi kontrolujących do wglądu.

Decyzje wydawane były zgodnie z żądaniem strony, wysokość pomocy na kontynuowanie nauki odpowiadała kwocie, określonej w obowiązujących przepisach. Ustalono, iż w przypadkach tego wymagających, dokonywano zmian decyzji, zgodnie z zapisami Obwieszczenia MRPiPS z dnia 24 marca 2024 r.

Ustalono, iż w postępowaniu w sprawie zmiany decyzji przyznającej pomoc na kontynuowanie nauki, w każdym analizowanym przypadku - zgodnie z art. 61 § 1 oraz § 4Kpa - powiadamiano strony o wszczęciu postępowania z urzędu.

Jak oświadczyła Dyrektor w okresie podlegającym kontroli nie wydano decyzji odmownej w przedmiocie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki. W badanym okresie, w aktach poddanych analizie, nie było również przypadków uchylecia decyzji przyznających wychowankom pomoc na kontynuację nauki.

Ustalono, iż w analizowanych przypadkach, pomoc na kontynuowanie nauki przyznawana była na czas trwania roku szkolnego, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25-go roku życia. Usamodzielniający się wychowankowie, którym PCPR wypłacał pomoc na kontynuowanie nauki, realizowali ją w:

- szkole - 4 osoby (poz. nr 23, 59, 65 i 67 z Wykazu),
- uczelni - 1 osoba (poz. nr 29 z Wykazu).

Wychowankowie fakt kontynuowania nauki potwierdzali aktualnymi zaświadczeniami, które dostarczali do Centrum co pół roku.

W wyniku analizy dokumentacji wychowanków z Wykazu pod poz. 23, 59, 65 stwierdzono, że PCPR dokonywał wypłat świadczeń na kontynuację nauki po terminie określonym w wydanych w tej sprawie decyzjach administracyjnych. Decyzje te zawierały bowiem zapis: *„wypłaty świadczenia dokonywać będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie w terminie do 10 dnia każdego miesiąca na wskazany przez wychowanka numer rachunku bankowego” /akta kontroli str. 125-139/*. Wypłat wielokrotnie dokonywano po 10 dniu miesiąca, w skrajnych przypadkach nawet 16, 18 czy 20 dnia miesiąca. W przypadku wychowanki z Wykazu pod poz. 23 w kwietniu 2025 r. dokonano wypłaty świadczenia na kontynuację nauki w podwojonej wysokości. W wyniku analizy dokumentacji tej wychowanki stwierdzono, że przyczyną było wyrównanie jej świadczenia na kontynuację nauki, należnego jej za styczeń 2025 r. Dyrektor zapytana o przyczynę tych uchybień wyjaśniła, że *„PCPR wypłaca świadczenia usamodzielnionym wychowankom w terminach wskazanych w decyzjach administracyjnych. Incydentalnie w przypadku wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej świadczenia zostały wypłacone po terminie wskazanym w decyzji”/akta kontroli str. 140, 102 /*. W ocenie kontrolujących powyższe uchybienia nie posiadają incydentalnego charakteru, gdyż w okresie podlegającym kontroli w przypadku wychowanków:

- z Wykazu pod poz. 23 nieterminowo wypłacono świadczenia w dniach: 18 marca 2024 r., 16 maja 2024 r., 16 października 2024 r., 20 grudnia 2024 r., a także 9 kwietnia 2025 r. (w tym dniu dokonano wypłaty należnego za styczeń 2025 r. świadczenia na kontynuację nauki).
- z Wykazu pod poz. 59 nieterminowo wypłacono świadczenia w dniach: 14 listopada 2024 r., 12 lutego 2025 r., 13 marca 2025 r., 11 kwietnia 2025 r. oraz 15 maja 2025 r.

- z Wykazu pod poz. 65 nieterminowo wypłacono świadczenia w dniach: 13 marca 2025 r., 11 kwietnia 2025 r. oraz 15 maja 2025 r. **/akta kontroli str. 127,128,133,134,138,139 /.**

Podkreślić również należy, że bez znaczenia pozostaje czy wychowankowie Ci usamodzielniając się opuścili rodzinną czy też instytucjonalną pieczę zastępczą.

Przyczyną powyższych uchybień jest brak właściwego nadzoru Dyrektora nad pracą podległych pracowników. Za uchybienia te odpowiedzialność ponosi zarówno Dyrektor, jak i poprzedni Dyrektor.

Przedstawione do wglądu elektroniczne wyciągi z przelewów bankowych potwierdziły że ww. świadczenia wypłacano w wysokościach zgodnych z wydanymi decyzjami i przelane zostały na wskazane przez wychowanków rachunki bankowe.

W przypadku wychowanka z Wykazu pod poz. 17, który pochodził z terenu innego powiatu złożony w dniu 23 sierpnia 2024 r. wniosek na kontynuację nauki PCPR przekazał do powiatu właściwego w dniu 5 listopada 2024 r. Wyjaśniając nieprawidłowość Dyrektor wskazał, że: *„W związku z zakończeniem stosunku pracy jednego pracownika oraz trudnościami w pozyskaniu nowego pracownika z odpowiednimi kwalifikacjami i doświadczeniem (dwukrotnie przeprowadzano nabór na stanowisko, a nowy pracownik w PCPR został zatrudniony 01.10.2024 r.) dokumenty zostały wysłane z opóźnieniem. Nie wpłynęło to na przyznanie świadczeń wychowankowi”* **/akta kontroli str. 141-143, 102/.** Z uwagi na to, że przyznana i wypłacana temu wychowankowi pomoc na kontynuowanie nauki realizowana była przez powiat właściwy ze względu na miejsce przebywania przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, kontrolujący nie byli w stanie zweryfikować sposobu rozpatrzenia wniosku, zatem nie udało się ustalić skutków nieprawidłowości. Natomiast podkreślenia wymaga, że **przez zaniedbanie organu wychowanek pozbawiony był należytej mu pomocy przez okres co najmniej 3 miesięcy.**

d) Przyznawanie pomocy na usamodzielnienie

W okresie objętym kontrolą pomoc na usamodzielnienie otrzymało 28 wychowanków. Stwierdzono, że pomoc na usamodzielnienie każdorazowo przyznawana była po zatwierdzeniu IPU – w myśl art. 145 ust. 1 ustawy wrispz - na podstawie pisemnego wniosku.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami weryfikowano też czy długość okresu przebywania wychowanka w pieczy zastępczej uprawniała do przyznania pomocy na usamodzielnienie – o czym mowa w art. 141 ustawy wrispz.

Decyzje administracyjne, które poddano analizie, zawierały wszystkie wymagane elementy, o których mowa w art. 107 § 1 Kpa, podpisane były przez osoby upoważnione. Wydane zostały zgodnie z żądaniem strony, wysokość pomocy na usamodzielnienie była zgodna z obowiązującymi przepisami **/akta kontroli str. 144-154/.**

Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście przez wychowanków, co zostało potwierdzone podpisem złożonym na formularzu potwierdzenia odbioru. W przypadku decyzji wysyłanych pocztą potwierdzenia ich odebrania (zwrotki lub wydruki elektroniczne ze strony internetowej Poczty Polskiej) znajdowały się w dokumentacji.

W okresie podlegającym kontroli nie wydano decyzji odmownej na w tym zakresie.

Przedstawione do wglądu listy wypłaconych wychowankom świadczeń w okresie podlegającym kontroli potwierdziły, że przyznana pomoc na usamodzielnienie została wypłacana zgodnie z wnioskami i wydanymi decyzjami oraz przelana na wskazane rachunki bankowe.

e) Przyznanie pomocy na zagospodarowanie

W badanym okresie pomoc na zagospodarowanie otrzymało 27 wychowanków. W każdym analizowanym przypadku świadczenie przyznawane było na podstawie pisemnego wniosku, po zatwierdzeniu IPU, zgodnie z art. 145 ust. 1 ustawy wrispz. W każdym przypadku weryfikowano okres przebywania w pieczy zastępczej, uprawniający wychowanka do pobierania tego świadczenia, o czym mowa w art. 141 ustawy wrispz.

Decyzje administracyjne, które poddano analizie zawierały wszystkie wymagane elementy, o których mowa w art. 107 § 1 Kpa, podpisane były przez osoby uprawnione. Wydawane były zgodnie z żądaniem strony, wysokość pomocy na zagospodarowanie była zgodna z obowiązującymi przepisami. Z sentencji analizowanych decyzji wynika, że usamodzielniani wychowankowie zobowiązani zostali do rozliczenia otrzymanej pomocy w wyznaczonym terminie. Decyzje zostały skutecznie doręczone wychowankom **/akta kontroli str. 155-186/** i wysyłane za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście przez wychowanków, co zostało potwierdzone podpisem złożonym na formularzu potwierdzenia odbioru. W przypadku decyzji wysyłanych pocztą potwierdzenia ich odebrania (zwrotki lub wydruki elektroniczne ze strony internetowej Poczty Polskiej) znajdowały się w dokumentacji.

W wyniku analizy przedłożonych faktur, potwierdzających zakup przez wychowanków niezbędnych artykułów oraz wyciągów z przelewów bankowych regulujących te faktury, ustalono, że w przypadku wychowanków:

- z Wykazu pod poz. 13 wysokość przyznanej pomocy, zgodnie z wydaną decyzją nr 6/2024 z dnia 27 listopada 2024 r. wyniosła 2.272,00 zł, natomiast przyznane środki na zagospodarowanie zostały wypłacone w wysokości 2.192,84 zł, – niedopłata wyniosła zatem 79,16 zł
- z Wykazu pod poz. 59 wysokość przyznanej pomocy, zgodnie z wydaną decyzją nr 4/2024 z dnia 30 października 2024 r. wyniosła 2.272,00 zł, natomiast przyznane środki na zagospodarowanie zostały wypłacone w wysokości 2.092,01 zł, – niedopłata wyniosła zatem 179,99 zł **/akta kontroli str.170-177, 183-186/**.

Dyrektor zapytany o przyczynę powstania tych nieprawidłowości wskazał, że „Pomoc została zrealizowana w formie rzeczowej, na podstawie uzgodnień zawartych w indywidualnym programie usamodzielnienia. Wychowankowie wskazali konkretne potrzeby, które powinny zostać pokryte ze względu na udzielaną formę pomocy. Pracownik PCPR informował o konieczności wydatkowania pełnej kwoty, zaproponował możliwość wydatkowania oraz przedstawił formy rozliczenia z otrzymanej pomocy (na podstawie faktur za zakupione rzeczy wskazane we wniosku). Wychowankowie dostarczyli faktury na kwotę niższą niż kwota wskazana w decyzji, które następnie zostały opłacone przez PCPR. W trakcie realizacji świadczenia wychowankowie byli wielokrotnie zachęcani do wykorzystania pełnej kwoty pomocy. Wskazano dodatkowe możliwości zgodne z decyzją administracyjną, które mogłyby zostać sfinansowane w ramach pomocy na zagospodarowanie. Pomimo tych działań, wychowankowie do dnia kontroli nie przedstawili dowodów zakupu na pozostającą kwotę. Pracownicy PCPR są w dalszym kontakcie z wychowankami w celu zrealizowania pełnej kwoty świadczenia” **/akta kontroli str. 187, 56/**. Jednakże w badanej dokumentacji brak jest potwierdzenia, że pracownicy PCPR podejmowali w tym zakresie działania. W opinii kontrolujących należałoby przede wszystkim zmodyfikować wniosek o przyznanie pomocy na zagospodarowanie w ten sposób, aby umożliwić osobom usamodzielnianym zakup innych, niezbędnych artykułów, za ewentualnie pozostałą kwotę z przyznanych środków, po zakupie artykułów wskazanych we wniosku. W tym zakresie Dyrektorowi Centrum udzielono bieżącego instruktażu. Przyczyną stwierdzonej nieprawidłowości było przyjęcie niewłaściwej praktyki rozliczania środków oraz niedostateczny nadzór nad realizacją zadania, co skutkowało

nieotrzymaniem pełnej wysokości świadczenia, którego kwotę dookreślono w decyzji. W opinii organu kontroli kontrolujących zasadnym jest dokonanie wypłaty różnicy pomiędzy kwotą wydatkowaną, a przyznaną osobom usamodzielnianym.

W pozostałych poddanych analizie przypadkach pomoc na zagospodarowanie wypłacono wychowankom w pełnej należnej im wysokości.

W okresie podlegającym kontroli nie wydano decyzji odmownej w zakresie pomocy na zagospodarowanie.

f) Udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia

W badanym okresie pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych otrzymało 10 wychowanków. Z pisemnej informacji Dyrektora wynika, że kontrolowana Jednostka pomoc taką przyznawała w drodze decyzji administracyjnej, z uwagi na potrzebę wykazania „zasadności, legalności i przejrzystości przyznawanej pomocy ze środków publicznych oraz monitorowania realizacji zadań realizowanych przez PCPR” /**akta kontroli str. 188/**. W tym miejscu wskazać należy, że przyznanie tego typu pomocy, zgodnie z art.151 ust. 4 nie wymaga decyzji.

Ustalono ponadto, że pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych wychowankowie mogli uzyskać na pisemny wniosek, pod warunkiem kontynuacji nauki i po przedłożeniu w PCPR umowy najmu lokalu mieszanego bądź wynajmu pokoju. Wysokość tej pomocy wynosiła 200 zł miesięcznie.

Wątpliwości kontrolujących budzi fakt, iż udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych uwarunkowane jest koniecznością kontynuowania nauki i przedłożeniu umowy najmu. W ocenie kontrolujących takie postępowanie wyklucza możliwość uzyskania pomocy przez osoby, które z różnych względów już się nie uczą, a rzeczywiście potrzebują wsparcia. Ponadto kontrolującym nie przedstawiono dokumentów, w których uregulowane byłyby zasady udzielania pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, co może budzić u osób usamodzielnianych poczucie niesprawiedliwości. Kontrolujący ustalili również, że Powiat Ostródzki nie podawał do publicznej wiadomości uchwały w zakresie udzielania pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. PCPR nie uregulowało również zasad przyznawania finansowej pomocy w tym zakresie. Zatem, aby uniknąć uznaniowości, jeśli Powiat ma możliwość wspomóc finansowo **usamodzielniających się uczących wychowanków**, może to zrobić podwyższając świadczenia poprzez podjęcie uchwały Rady Powiatu na mocy art. 91 (w związku z art. 153) ustawy wripsz.

Z uwagi na to, że PCPR podejmował w tej sprawie decyzje administracyjne, kontrolujący poddali je analizie i ustalili, że decyzje, które poddano analizie, zawierały wszystkie wymagane elementy, o których mowa w art. 107 § 1 Kpa /**akta kontroli str. 189-202/** i zostały skutecznie doręczone. Wszystkie decyzje podpisane były przez Dyrektora, posiadającego stosowne upoważnienie Starosty Ostródzkiego, które zostało przedłożone zespołowi kontrolujących do wglądu. Decyzje wydawane były zgodnie z żądaniem strony.

W okresie podlegającym kontroli nie wydano decyzji odmownej w przedmiocie przyznania pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

W wyniku analizy dokumentacji wychowanków z Wykazu pod poz. 17, 59, 65 stwierdzono, że PCPR dokonywał wypłat świadczeń w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych po terminie określonym w wydanych w tej sprawie decyzjach administracyjnych. Decyzje te zawierały bowiem zapis: „wypłaty świadczenia dokonywać będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie w terminie do 10 dnia każdego miesiąca na wskazany przez wychowanka numer rachunku bankowego”/**akta kontroli str.191-192, 195-198/**. Wypłat wielokrotnie dokonywano po 10 dniu

miesiąca, w skrajnych przypadkach nawet 16, 18 czy 20 dnia miesiąca. Dyrektor zapytana o przyczynę tych uchybień wyjaśniła, że „PCPR wypłaca świadczenia usamodzielnionym wychowankom w terminach wskazanych w decyzjach administracyjnych. Incydentalnie w przypadku wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej świadczenia zostały wypłacone po terminie wskazanym w decyzji”/akta kontroli str. 102/. W ocenie kontrolujących powyższe uchybienia nie posiadają incydentalnego charakteru, gdyż w okresie podlegającym kontroli w przypadku wychowanków:

- pod poz. 17 z Wykazu nieterminowo wypłacono świadczenia w dniach: 12 lutego 2025 r., 13 marca 2025 r., 11 kwietnia 2025 r. oraz 15 maja 2025 r.
- pod poz. 65 z Wykazu nieterminowo wypłacono świadczenia w dniach: 13 marca 2025 r., 11 kwietnia 2025 r., 15 maja 2025 r., 16 lipca 2025 r.,
- pod poz. 59 z Wykazu nieterminowo wypłacono świadczenia w dniach: 14 listopada 2024 r., 12 lutego 2025 r., 13 marca 2025 r., 11 kwietnia 2025 r. oraz 15 maja 2025 r. /akta kontroli str. 201/.

Również w tym przypadku bez znaczenia pozostaje wyjaśnienie Dyrektora, wskazujące, że opóźnienie w wypłacie świadczeń dotyczyło jedynie wychowanków usamodzielnianych opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą.

Przyczyną powyższych uchybień jest brak wystarczającego nadzoru Dyrektora nad pracą podległych pracowników, za co odpowiedzialność ponosi Dyrektor.

Przedstawione do wglądu elektroniczne wyciągi z przelewów bankowych potwierdziły że ww. świadczenia wypłacano w wysokościach zgodnych z wydanymi decyzjami i przebrane zostały na wskazane przez wychowanków rachunki bankowe.

W badanym okresie żaden z wychowanków nie złożył w PCPR wniosku o pomoc w uzyskaniu zatrudnienia.

g) Zapewnianie pomocy prawnej i psychologicznej

Z pisemnej informacji sporządzonej przez Dyrektora wynika że, pomoc prawna i psychologiczna jest udzielana na ustny wniosek wychowanka (telefoniczny lub osobisty). Wychowanek jest umawiany na spotkanie, wskazuje się termin i godzinę spotkania. Wsparcie może zostać udzielone w ramach działań PCPR, w tym z projektu „Wspieramy rodzinę” lub może skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej realizowanej przez Powiat. W okresie podlegającym kontroli 3 osobom udzielono pomocy prawnej, 2 udzielono pomocy psychologicznej.

/akta kontroli str. 42-46, 102/.

h) Inne formy wsparcia

Ustalono, iż PCPR w Ostródzie realizuje projekt „Wspieramy Rodzinę”, w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 i współfinansowanego ze środków EFS+. Projekt realizowany jest od 1 kwietnia 2024 roku, docelowo ma trwać do 31 grudnia 2027 roku. W ramach uczestnictwa w projekcie, usamodzielniający wychowanek może skorzystać z następujących form wsparcia:

- asystenta usamodzielnienia, psychologa, porady prawnej, warsztatów dla usamodzielniających wychowanków, wsparcia mieszkaniowego dla usamodzielnianych wychowanków, kursu prawa jazdy, mediacji, psychoterapeuty, logopedy, konsultacji specjalistycznych (psychiatra, neurolog, neurologopeda, seksuolog), indywidualnych zajęć edukacyjnych.

Rodzaj i zakres wsparcia wynika z indywidualnych potrzeb osoby usamodzielnianej **/akta kontroli str. 40/**. W okresie objętym kontrolą w ramach projektu wychowanków w Wykazu pod poz. 65 skorzystał z następujących form wsparcia: wsparcie asystenta usamodzielnienia, poradnictwa prawnego, grupy wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków oraz ze wsparcia mieszkaniowego **/akta kontroli str. 117/**.

4. Pozostałe ustalenia

Stwierdzono, że w poddanych analizie przypadkach wychowanków z Wykazu pod poz. 13, 17, 59 PCPR nie rozpatrzyło złożonych wniosków w terminie, o którym mowa art. 35 Kpa, tj. w terminie miesiąca bądź dwóch miesięcy od złożenia wniosku (w przypadku spraw szczególnie skomplikowanych lub wymagających dodatkowego zgromadzenia materiału):

- w przypadku wychowanka z Wykazu pod poz. 13, który złożył wniosek na zagospodarowanie w dniu 24 października 2024 r. – decyzję wydano 27 listopada 2024 r., natomiast wniosek na usamodzielnienie złożył 15 listopada 2024 r. – decyzję wydano 10 lutego 2025 r.;
- w przypadku wychowanka z Wykazu pod poz. 17, który złożył wniosek o udzielenie pomocy na zagospodarowanie oraz pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych w dniu 23 sierpnia 2024 r. – decyzje wydano w dniu 4 grudnia 2024 r.;
- w przypadku wychowanka z Wykazu pod poz. 59, który złożył wniosek o udzielenie pomocy na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie oraz pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych w dniu 16 września 2024 r. – decyzje w tych sprawach wydano 30 października 2024 r. **/akta kontroli str. 157-159, 160-169, 130-132, 178-182/**.

Dyrektor zapytana o podanie przyczyn niezłatwienia spraw w terminie wskazała, że *„zwłoka miała charakter wyjątkowy i była spowodowana kumulacją kilku czynników, w tym przede wszystkim ograniczeniami kadrowymi. W szczególności: 1. Niedobory kadrowe w PCPR — W okresie, którego dotyczy kontrola, jednostka zmagająca się z brakami kadrowymi wynikającymi m.in. z: długotrwałej nieobecności pracowników (zwolnienia lekarskie), trudności w pozyskaniu nowych pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami doświadczeniem w zakresie pieczy zastępczej oraz postępowań administracyjnych (dwukrotnie przeprowadzano nabór na stanowisko), o zwiększonym zakresie obowiązków przypadających na zatrudnionych pracowników. Niedobory te wpłynęły na opóźnienie w opracowywaniu projektów decyzji oraz kompletowaniu dokumentacji wymaganej do ich wydania. 2. Braki formalne i opóźnienia po stronie wnioskodawców — W wielu przypadkach osoby opuszczające pieczę zastępczą składały wnioski niekompletne, wymagające uzupełnienia. Konieczność wielokrotnego wzywania do uzupełnienia dokumentów również wpłynęła na wydłużenie procedur. Pracownik telefonicznie informował o konieczności dopełnienia obowiązków. Mimo zaistniałych trudności, wszystkie sprawy zostały rozpatrzone, a pomoc finansowa przyznana zgodnie z obowiązującymi przepisami i rzeczywistymi potrzebami wychowanków”/akta kontroli str. 203, 57/*.

Zgodnie z art. 36 § 1 Kpa o każdym przypadku niezłatwienia sprawy w terminie organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia. PCPR zaniechał tej czynności, zatem kontrolujący nie są w stanie ustalić faktycznych przyczyn tychże uchybień. Wyjaśnień Dyrektora nie potwierdza również badana dokumentacja, gdyż w aktach poddanych analizie nie było

pism wzywających do uzupełnienia braków formalnych ani też pism informujących strony o powodach przedłużenia postępowań.

Ponadto ustalono, że w zawiadomieniach o wszczęciu postępowań w sprawach o przyznanie pomocy usamodzielnianym wychowankom niejednokrotnie wskazywano datę wszczęcia postępowania niezgodną z faktyczną datą wpływu wniosku. Dyrektor wyjaśniła, że „w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania w przypadku instytucjonalnej pieczy zastępczej wskazywana był data podjęcia czynności przez pracownika” **/akta kontroli str. 57/**.

Powyższe nieprawidłowości wynikają z niewłaściwej interpretacji przepisów prawa i przyjęcia niewłaściwej praktyki procedowania postępowania administracyjnego, co skutkowało wydłużeniem oczekiwania usamodzielnianych wychowanków na środki finansowe związane z usamodzielnieniem.

Kontrolujący ustalili, iż Centrum weryfikowało sytuację osobistą, dochodową i majątkową wychowanków, o której mowa w art. 144 ustawy w.r.p.z. Sporządzano dokument o nazwie, „*Materiały dowodowe w sprawie osób ubiegających się o przyznanie pomocy na kontynuację nauki, pomocy na zagospodarowanie, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych*”. Dokument ten zawierał informacje takie jak: dane osoby ubiegającej się o przyznanie pomocy, informacje o członkach rodziny, ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego dotyczące przyznania pomocy na kontynuację nauki, pomocy na zagospodarowanie, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, wnioski pracownika socjalnego zawierające informacje o rodzaju i wysokości przyznanej dotychczas pomocy oraz punkt zawierający informacje dotyczące wydawanych decyzji. Weryfikacji tej dokonywano na podstawie oświadczeń osób usamodzielniających się **/akta kontroli str. 209/**.

UWAGI I WNIOSKI

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wnioskować można, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie w badanym okresie, w obszarze usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej co do zasady realizowało ustawowe zadania, udzielało pomocy, o którą wnioskowali usamodzielniani wychowankowie oraz wypłacało im należne świadczenia pieniężne. W niektórych jednak przypadkach (opisanych w treści wystąpienia) działało z naruszeniem przepisów, co skutkowało nieterminowym uzyskaniem świadczeń oraz wydłużonym czasem oczekiwania na rozpatrzenie wniosku.

W związku z tym, iż powiaty zobligowane są, w myśl art. 180 ust. 3 ustawy w.r.p.z, do organizowania wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-wychowawcze, **przez wspieranie procesu usamodzielnienia**, rekomenduje się opracowanie dokumentu (np. metryki działań), który odzwierciedlałby podejmowane w tym zakresie czynności.

ZALECENIE POKONTROLNE

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i uchybieniami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy w.r.p.z, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osobę odpowiedzialną za ich powstanie stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Pomoc na zagospodarowanie wypłacać w kwotach określonych w decyzjach administracyjnych oraz zgodnie z przepisami art. 150 ustawy wrispz. Wypłacić osobom usamodzielnianym różnicę pomiędzy kwotą przyznaną na zagospodarowanie, a faktycznie wydatkowaną.
2. Udzielać wsparcia osobom usamodzielnianym zgodnie z art. 180 pkt 3 ustawy wrispz i dokumentować ten fakt.
3. W Indywidualnych Programach Usamodzielniania dookreślać zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, zgodnie z zapisami art. 145 ust. 1 pkt 1 ustawy wrispz.
4. Wpłaty środków na pomoc usamodzielnianym wychowankom dokonywać zgodnie z terminami wskazanymi w decyzjach administracyjnych.
5. Wnioski, o których mowa w art. 143 ustawy wrispz, rozpatrywać zgodnie z terminami wskazanymi w art. 35 Kpa. W przypadku niezafatwienia sprawy w terminie powiadamiać stronę postępowania o przyczynach zwłoki, nowym terminie załatwienia sprawy i prawie do ponaglenia.
6. Wdrożyć instruktaż i pouczenie przekazane podczas kontroli w bieżącą pracę Jednostki.

POUCZENIE

Stosownie do art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kontrolowanej Jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Kierownik kontrolowanej jednostki może w każdym czasie wycofać złożone do wystąpienia pokontrolnego zastrzeżenia. Wycofane zastrzeżenia pozostawia się bez rozpatrzenia.

Z uwagi na fakt, iż za stwierdzone uchybienia odpowiedzialność ponosi również były Dyrektor, zgodnie z § 15 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. 2015 poz.1477) kopię wystąpienia przekazuje się również panu Tomaszowi Podsiadło, celem umożliwienia odniesienia się w terminie 7 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego do stwierdzonych nieprawidłowości.

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Piotr Duda

ZASTĘPCA DYREKTORA

Wydziału Polityki Społecznej

Zespół kontrolujących:

Iwona Czmochowska – główny specjalista

Iwona Gnidzińska – główny specjalista

Do wiadomości:

Pan Tomasz Podsiadło – pełniący funkcję Dyrektora PCPR w Ostródzie do dnia 23 sierpnia 2024 roku